

דין מטוס הפורח לעניין חציצה בפני הטומאה ולהבאת טומאה / הרב זלמן מנחם קורן

א.

מאמרו של הרב דניאל וולף שהתפרסם בגיליון הקודם של מעלין בקודש, [1] עוסק בדין טיסת כוהן מעל בית קברות. כותב המאמר התייחס לצדדים שונים של הבעיה, אשר חלק משמעותי שלהם נוגע לאפשרות שגופו של המטוס יחצוץ בפני הטומאה, כדין אוהל החוצץ בפני הטומאה.

לשם הצגת היתר מסוג זה הוצרך הכותב לקבוע תחילה, כי להלכה אוהל זרוק נחשב לאוהל החוצץ בפני הטומאה (על כל פנים מדאורייתא). קבלת הנחה זו תתיר את טיסת הכוהן, מפני שהמטוס יוגדר במקרה זה כאוהל החוצץ בפני הטומאה (אם תונח ההנחה הנוספת אשר דן בה המאמר הנזכר, שמתוס אינו מקבל טומאה ולכן חוצץ בפני הטומאה).

בתחילת הפרק שבו ביקש לנתח את השאלה, האם להלכה אוהל זרוק שמייה אוהל אם לאו (והאם דין זה הוא מדאורייתא או מדרבנן), הציג הכותב סתירה בין המשנה באוהלות פ"ח מ"ה, אשר ממנה משמע שאוהל זרוק לא שמייה אוהל, לבין המשנה במסכת פרה פ"ג מ"ב, אשר ממנה משמע שאוהל זרוק שמייה אוהל.

הצגת הדברים בצורה זו היא תמוהה מאוד, מפני שלדבריהם של ראשונים רבים, כל הנזכרים במשנה באוהלות שם ברשימה של דברים שמביאים את הטומאה ואינם חוצצים (עוף הפורח, ספינה השטה על פני המים וטלית המנפנת), אינם נוגעים כלל לדין אוהל זרוק, וגם רבי יוסי ברבי יהודה, שסובר שאוהל זרוק שמייה אוהל, לא אמר כן אלא בשידה תיבה ומגדל שנושאים עומדים על גבי הקרקע, ואינם מרחפים באוויר. מובן כי על פי זה, אין כל מקום לדיון בשאלת דינו של אוהל זרוק, שכן אף אם אוהל זרוק שמייה אוהל, מטוס לא ייחשב כאוהל ודינו יהיה כדין הנזכרים במשנה באוהלות, אשר אינם חוצצים בפני הטומאה.

ב.

לאמתו של דבר, גם עצם קיומה של מחלוקת תנאים בנושא זה, איננו פשוט כל כך. שכן, למעשה לא קיימת שום ברייתא שבה מפורש כי לדעת רבי יוסי ברבי יהודה אוהל זרוק שמייה אוהל, וכל קיומה של מחלוקת בעניין הוא אוקימתא של הגמרא, אשר ייתכן ואינה קיימת לפי המסקנה באחת הסוגיות, וכפי שיתבאר.

המחלוקת בין רבי לבין רבי יוסי ברבי יהודה מפורשת בברייתא הנוגעת לנכנס לארץ העמים בשידה תיבה ומגדל, שלדעת רבי הוא טמא, ולדעת רבי יוסי ברבי יהודה טהור. ברייתא זו נזכרת בתלמוד ארבע פעמים (עירובין ל:; חגיגה כה:; נזיר נה:; גיטין ח:). בשתיים מן הסוגיות (עירובין וחגיגה) מפורש, כי שורש המחלוקת בין רבי לרבי יוסי ברבי יהודה הוא השאלה האם אוהל זרוק שמייה אוהל. בסוגיה שבמסכת גיטין לא נזכר אוהל זרוק, ומפורש בגמרא שם כי המחלוקת בין רבי יוסי ברבי יהודה ורבי היא בשאלה האם גזרו טומאה על אוויר ארץ העמים, או שמא גזרו רק על גושי עפר של ארץ העמים. בסוגיה במסכת נזיר הועלו שתי האפשרויות, וההכרעה ההלכתית בין שתי האפשרויות תלויה בגרסה ובביאורי הראשונים את מהלך הסוגיה שם. [2]

בסוגיה בנזיר שם, אחרי שהובאה הברייתא ובה המחלוקת בין רבי לרבי יוסי ברבי יהודה, נאמר תחילה:

מאי לאו רבי סבר: משום אוירא, ור' יוסי בר' יהודה סבר: משום גושא? לא! דכולי עלמא משום גושא – מר סבר: אהל זרוק שמייה אוהל, ומר סבר: לא שמייה אוהל.

נמצא כי מסקנת שלב זה של הסוגיה היא, ששורש המחלוקת בין רבי לרבי יוסי ברבי יהודה אינו תלוי אלא בשאלה, האם אוהל זרוק נחשב לאוהל לעניין טומאת מת, או שמא אין הוא נחשב לאוהל. אולם, אחר הדברים האלה, נאמר בגמרא (על פי הגרסה המצויה בספרים שבידינו):

והתניא, רבי יוסי ברבי יהודה אומר: תיבה שהיא מלאה כלים וזרקה על פני המת באהל – טמאה, ואם היתה מונחת – טהורה! אלא, דכולי עלמא משום אוירא, ומר סבר: כיון דלא שכיחא לא גזרו ביה רבנן, ומר סבר: אע"ג דלא שכיחא גזרו ביה רבנן.

לפי פשוטם של דברים, כוונת הגמרא להקשות על המסקנה הקודמת, ולהוכיח מבריייתא זו, שרבי יוסי ברבי יהודה עצמו סובר שאוהל זרוק אינו נקרא אוהל, שהרי לדעתו, התיבה שנזרקה מעל גבי המת איננה חוצצת בפני הטומאה. משום כך הגיעה הגמרא למסקנה, שגם לדעת רבי יוסי אוהל זרוק אינו נחשב לאוהל, והטעם שבגללו התיר רבי יוסי ברבי יהודה את הכניסה לארץ העמים בשידה תיבה ומגדל, הוא מפני שלא גזרו מלכתחילה טומאה על אוויר ארץ העמים, כי אין זה שכיח שייכנסו לשם בשידה תיבה ומגדל. ולפי זה, למסקנה כלל לא קיימת דעה המחשיבה אוהל זרוק לאוהל. ביאור כזה לסוגיה, מובא בתוספות בחגיגה (ד"ה אוהל זרוק לאו שמייה אהל) בשם "יש מפרשים", ובתוספות בנזיר שם (ד"ה והתניא), כתבו כך בסתם, ובריטב"א בעירובין שם (ד"ה במאי פליגי) בשם "איכא מרבנן ז"ל". מובן כי על פי דרך זו, אין כל מקום להתיר את טיסת הכוהנים לאור החשבת מטוס לאוהל זרוק, שכן למסקנת הגמרא בנזיר, אוהל זרוק לאו שמייה אוהל לכולי עלמא. אלא שהראשונים ציינו כי יש קשיים בפירושו זה, וכדלהלן.

ג.

בתוספות בחגיגה שם, מובא שרבי אלחנן התקשה בעניין, כי דוחק היה בעיניו שהסוגיה בחגיגה והסוגיה בעירובין מעמידות באופן סתמי את מחלוקת רבי ורבי יוסי ברבי יהודה באוהל זרוק, כאשר על פי המסקנה, כלל אין אפשרות להבין בדרך זו את דעת רבי יוסי ברבי יהודה, שטימא את הכלים שבתיבה שנזרקה מעל גבי המת. והריטב"א שם הוסיף על קושיא זו, שאם באמת המסקנה במסכת נזיר היא שלכולי עלמא אוהל זרוק אינו נחשב אוהל, שהרי רבי יוסי ברבי יהודה טימא את הכלים שבתיבה שנזרקה מעל פני המת, אם כן הייתה צריכה הגמרא להקשות מכוח ברייתא זו גם בסוגיות במסכתות עירובין וחיגיגה. ועיי"ש עוד שהקשו גם מדקדוק לשון הסוגיה. [3]

מכוח קושיות אלה, הסיקו בעלי התוספות והריטב"א, שהברייתא שבה הובאו דברי רבי יוסי ברבי יהודה בדין זרוק תיבה מעל המת, איננה בגדר של קושיא על האוקימתא, ויש לקרוא אותה בניחותא, משום שהיא מהווה סיעתא לאותה אוקימתא. לדעת הראשונים הללו, ברייתא זו אינה סותרת כלל את ההבנה שאוהל זרוק שמייה אוהל לרבי יוסי ברבי יהודה, כי הוא אמר כן דווקא ביחס לשידה תיבה ומגדל, הנישאים על ידי בני אדם או בהמות המהלכות על גבי הארץ, ולא ביחס לדבר הנזרק באוויר. דין תיבה הנזרקה מעל גבי המת, הוא כדין המשנה באוהלות לגבי עוף הפורח וספינה השטה על פני המים, שלכולי עלמא אינם נחשבים לאוהל. הראיה שמביאה הגמרא היא מסופה של הברייתא ("ואם היתה מונחת – טהורה"), אשר מסייעת לאוקימתא וכפי שביארו התוספות בחגיגה שם:

ותירץ ר"י דלעולם אמת הוא דפליגי באהל זרוק שמייה אהל, ודוקא כגון שידה תיבה ומגדל שהולכים, אבל זרק תיבה לא הוי אהל. וכן משמע במסכת אהלות (פ"ח מ"ה) עוף הפורח או הקופץ וספינה המטרפת לא הוי אהל. ומייתי סיעתא מזורק תיבה מלאה ספרים, מדקאמר ואם היתה מונחת טהורה, והיינו שהולכת בנחת והיינו אהל זרוק, וזרק דרישא לא חשיב אהל זרוק דומיא דעוף הפורח.

ובתוספות בנזיר הובא הדבר בסגנון דומה בשם ר"ח, וכן כתב הריטב"א בעירובין שם בשם ר"ת. לפי פירושים אלו, המילים "ואם היתה מונחת – טהורה" שנאמרו על ידי רבי יוסי ברבי יהודה, מתפרשות שלא כפשוטן, [4] וכוונתן שתיבה של כלים שנזרקה באוויר מעל פני המת דינה כדין תלית המתנפנת ועוף הפורח, שאינם נחשבים כלל לאוהל, אפילו לשיטת רבי יוסי ברבי יהודה. רק בסוג מסוים של מנוחה (מגע בארץ או שמא אף קצב הילוך איטי, ראה בהערה לעיל), סבר רבי יוסי ברבי יהודה שאוהל זרוק שמייה אוהל.

בניגוד לתוספות בנזיר, הרשב"א בעירובין שם הביא פירוש אחר משמו של ר"ח, ולפי דבריו, דווקא אם התיבה נחה בארץ ממש, מטהר רבי יוסי ברבי יהודה את הכלים שבה. רבי, לעומת זאת, החמיר גם בזה, משום שלדעתו אוהל זרוק אינו נחשב אוהל אפילו בשעה שהוא נח בגלל הארעיות של מנוחת התיבה. לפי דבריו של ר"ח, אין מי שמטהר באוהל זרוק כשהוא מהלך ממש, וכל המחלוקת אודות אוהל זרוק אינה אלא באוהל זרוק כשהוא במצב מנוחה. ולפי זה, רבי יוסי ברבי יהודה הניח לטמא להיכנס לארץ העמים על גבי תיבות שמניחים בדרכו (כעין גשר מודולארי) והוא מהלך על גביהן ממקום למקום כאשר הן נחות, ואילו רבי התנגד לאמצעים כאלה, ולא התיר כניסה לארץ העמים על גבי מתקנים ארעיים.

ד.

נמצא כי לפי כל שיטות הראשונים, לא קיימת כלל דעה של איזה תנא, שעל פיה דבר המרחף באוויר חוצץ בפני הטומאה, שהרי רבי יוסי ברבי יהודה שייכתן שהקל באוהל זרוק, טימא במפורש את הכלים שבתוך התיבה הנזרקה מעל גבי מת. אלא שנחלקו הראשונים בשאלה, מה היא המסקנה ההלכתית (אליבא דרבי יוסי ברבי יהודה), הנובעת מדברי הברייתא העוסקת בתיבה הנזרקה; יש ראשונים שסוברים כי מכוח סוגיה זו הסיקה הגמרא, שאין כלל מי שסובר שאוהל זרוק שמייה אוהל, ומחלוקת רבי יוסי ברבי יהודה אינה אלא בשאלה האם גזרו על אווירה של ארץ העמים. יש מי שפירשו שדווקא בתיבה הנזרקה באוויר החמיר רבי יוסי, אבל בתיבה הנגררת על הארץ או הנישאת על גבי בהמה, הוא מקל. [5] ויש מי שאומר שאף בתיבה הנגררת על הארץ לא הקל רבי יוסי ברבי יהודה, אלא כאשר היא נחה ממש, ורבנן החמירו גם בזה, משום ארעיות האוהל. [6]

תימה אם כן על כותב המאמר הנזכר, אשר כתב כדבר מובן מאליה שלרבי יוסי ברבי יהודה יש למטוס דין של אוהל זרוק, בעוד אשר על פי האמת, קיומה של שיטה שכזו כלל אינו ידוע, ועל פי כל הגרסאות שהגיעו לידינו גם בלתי אפשרי, בהיותו סותר את דברי רבי יוסי בר"י עצמו שטימא את הכלים שבתבה הנזרקה. ברור גם, כי דברי הפני יהושע המובאים במאמר הנזכר, אשר על פיו מדאורייתא לכולי עלמא אוהל זרוק שמייה אוהל, נאמרו אך ורק לגבי אוהל זרוק כהגדרת בעלי התוספות, שדרכו של הפני יהושע לעסוק בדבריהם, דהיינו אוהל הנע על גבי הקרקע, ולא לגבי אוהל מרחף.

בדרך דומה יש להתייחס גם לדעות אשר על פיהן פסק הרשב"א כרבי יוסי ברבי יהודה. [7] הרי הרשב"א הכיר היטב את שיטת בעלי התוספות, ואף את שיטת ר"ח, שלכולי עלמא אין האוהל חוצץ בשעה שהוא במצב תנועה, והרשב"א בעירובין שם גם התייחס לאפשרויות השונות בהבנת הסוגיה בנזיר, ובמסקנות העולות (לפי גישות שונות) מן הברייתא אודות זרוק תיבה על פני המת. ואם כן, פשוט שאף אם פסק הרשב"א במפורש שהלכה כרבי יוסי ברבי יהודה, עדיין אין שום יסוד להניח שהוא אמר את דבריו גם ביחס לאוהל מרחף.

ה.

בשולי הדברים אני מוצא לנכון להתייחס לשתי נקודות נוספות. צדק הכותב בכך שקבע, שגם אם לפי שיטות מסוימות מדאורייתא מותר לכוהנים לדלג מעל הקברים המצויים כיום, מכל מקום ברור שמדרבנן הדבר אסור. אלא שלדעתי, בעניין זה עצמו יש להרחיב מעט, כי לא כל דיני רבנן שווים בזה בהלכותיהם. דין דרבנן אחד שנזכר במקומות שונים בתלמוד הוא דין של "בית הפרס", שהוא שדה שאבד בה קבר. בשדה כזו קיימות כמה קולות, כך למשל, בגמרא בברכות (יט): מבואר שמותר לכוהן להיכנס לבית הפרס במקום שיש בדבר משום כבוד הבריות. בגמרא שם נתבאר גם איסור דרבנן אחר, שגם בו הקלו בתנאים מסוימים, והוא האיסור שיש לדלג מעל גבי ארונות, במקום שברובם יש פותח טפח, שדבר זה מותר מדאורייתא ואסור מדרבנן, אך כאמור בנסיבות מסוימות הקלו בו רבנן.

ואולם, קיים סוג נוסף של שדה שהוא לכאורה דומה לבית הפרס, ולעתים אף נקרא כך בהשאלה (אוהלות פי"ח מ"ג), אך דינו שונה מדין בית הפרס. שדה זו היא שדה שאבד בה קבר, ודינה חמור מדין שדה שנחרש בה קבר, וכפי שצוין בר"ש באוהלות שם, ובדברי הראשונים בכמה סוגיות, ואכמ"ל. בנידון דידן ביקש כותב המאמר לטעון שלפי שיטות מסוימות אין הקברים מטמאים מדאורייתא, ואם כן, לכאורה, לאותן שיטות דין הכניסה לבית הקברות הוא כדין דילוג על גבי ארונות הנזכר בברכות שם.

אבל כאשר נעיין בדבר היטב, נראה שאין כן הדברים. הסוגיה בברכות עוסקת באופן סתמי בדילוג על גבי ארונות שאין לנו באמת שום ידיעה ודאית אפילו על אחד מהם שאין בו פותח טפח, וכל ידיעתנו אינה אלא על סמך הערכה סטטיסטית. אבל בנידון דידן, קיימת ידיעה ודאית שקיימים קברים שאין בהם פותח טפח, וזאת משום שקיימות עדות בישראל שבהן מקובל למלא את הקברים בחול על פני המת, וגם הן משתמשות בבית הקברות בחולון אשר הטיסות עוברות מעליו. [8] אם כן, מדובר בשדה שאבד בה קבר שהחמירו בה רבנן יותר משאר ספיקות. [9]

ו.

נקודה נוספת שאני מוצא לנכון להעיר עליה, נוגעת לדין צמיד פתיל במטוס. כותב המאמר הנזכר הציג לקראת סיום המאמר, כי ייתכן שהכוהנים שבמטוס אינם מקבלים טומאה משום שהמטוס הוא אטום לגמרי

ומציל עליהם מדין צמיד פתיל. בהקשר זה עסק הכותב רק בדין הדלתות, אך נעלם ממנו (וגם מאחרים שעסקו בעניין), שאי אפשר כלל לדון בשאלה זו, מבלי לברר תחילה את דרכי הכנסת האוויר למטוס.

הכל יודעים כי לחץ האוויר בתוך המטוס גבוה מן הלחץ שמחוץ לו, וחללו מבודד מן האטמוספירה שבסביבתו. אולם, אין הכל יודעים כי במציאות, אוויר חדש נכנס למטוס כל הזמן באמצעות משאבה (זאת כדי שהנוסעים יקבלו חמצן כראוי ולא ייחנקו), ומשאבה זו שומרת על הלחץ הגבוה שבתוך המטוס. שאלת מבנה המשאבות צריכה אם כן לעמוד לנגד עינינו, בהקשר ליישום דין צמיד פתיל לגבי מטוס.

המשאבות מתחלקות לכמה סוגים; קיימות משאבות המבוססות על בוכנה שנעה בתוך גליל דוגמה למשאבה שכזו היא משאבת האופניים. במשאבה שכזו קיימים שני שסתומים שתמיד אחד מהם סגור. באופניים, למשל, שסתום אחד הוא בין אוויר העולם לבין גליל המשאבה, ושסתום אחר הוא בין גליל המשאבה לבין הצמיג של האופניים. כך, כאשר מרימים את ידית המשאבה, והגליל מתמלא אוויר מבחוץ, סתום השסתום שבין המשאבה לצמיג של האופניים, וזאת כדי למנוע יציאה של אוויר מן הצמיג אל המשאבה. אך כאשר מורידים את ידית המשאבה ודוחסים את האוויר שבגליל, נסתם השסתום שבין המשאבה לבין האוויר החיצוני, ולעומתו נפתח השסתום שבין הגליל לבין הצמיג, כדי למלא את הצמיג באוויר.

סוג אחר של משאבה היא המשאבה הצנטריפוגלית. משאבה כזו נמצאת במכונת הכביסה והיא מרוקנת את דוד המכונה בתהליכי שטיפת הכביסה ובסוף תהליך הכביסה. משאבה כזו בנויה ממיכל עגול קטן, שבמרכזו גלגל שיש על גביו כנפיים. גלגל זה מסתובב במהירות גדולה, וכך הכנפיים שקבועות בו "משליכות" את המים אל עבר הדופן של מיכל המשאבה. בדופן המיכל נמצא פתח, שדרכו מוזרמים המים החוצה, לאחור שנזרקו לשם על ידי הגלגל. מים חדשים נכנסים למשאבה דרך פתח, הנמצא במרכז המיכל שלה בסמוך לציר של הגלגל בעל הכנפיים.

סוג שלישי של משאבה מבוסס על טורבינת אוויר. משאבה שכזו מבוססת גם היא על פעולת הסיבוב של גלגל בעל כנפיים, אלא שבניגוד למשאבה הצנטריפוגלית, שבה הכנפיים ניצבות לציר וזורקות את המים אל עבר דופן המיכל, בטורבינת האוויר הכנפיים הן אלכסוניות. למעשה, כל מאוורר בנוי בצורה שכזו והוא מזרים אוויר מעברו האחד אל העבר השני.

מובן כי המשאבה בעלת הבוכנה יכולה לשמש גם במקום שבו נצרך איטום צמיד פתיל, שהרי במשאבה שכזו לעולם אין החלל שבצדה האחד מחובר באופן ישיר עם החלל שבצדה השני. לעומת זאת, גם במשאבה הצנטריפוגלית וגם בטורבינת האוויר אין כלל ניתוק בין האוויר שבצדן האחד לאוויר שבצד השני, אף על פי שבהחלט ייתכן הפרש לחץ גדול בין החלל שמן הצד האחד לבין החלל שמן הצד האחר. לפיכך, שאלת הגדרתו של המטוס ככלי סגור "צמיד פתיל", איננה יכולה להיות נידונה, מבלי שמבררים תחילה את המציאות הנוגעת למשאבות האוויר.

כפי שנתברר לי, כיום המצב הוא שבכל מטוסי הנוסעים, האוויר המוזרם לתוך חלל המטוס הוא אוויר שמקורו במשאבת האוויר הראשית של המנוע, המבוססת כמובן על סיבוב טורבינה. גם המשאבות האחרות הקשורות למערכות מיזוג האוויר, כולן מבוססות על משאבות סיבוביות, ואין אחת מהן שמבוססת על מדחס בוכנה. אין זו המסגרת להיכנס לפרטי המשאבות, אך די אם אומר כי מבלי לדון בפרטי המשאבות, אין מקום לדיון בשאלה, האם גופו של המטוס יכול להציל על הטומאה מדין צמיד פתיל.

[לתגובתו של הרב דניאל וולף לתגובה זו](#)

[1] הרב ד' וולף, 'טיסת כוהנים מעל קברים', **מעלין בקודש** ט, מרחשוון ה'תשס"ה, עמ' 117-141.

[2] למען הדיוק יש לציין, כי כפי שמפורש בתוספות (גיטין שם ד"ה אלא בארץ העמים), המושגים של גזירה משום גושא וגזירה משום אוירא שבסוגיה בגיטין אינם זהים למושגי גושא ואוירא שבסוגיה בבבלי.

[3] ואכן, הרשב"א בעירובין שם, בביאור שיטת רש"י והראב"ד, טען במפורש שלפי שיטות אלה, הסוגיות בעירובין ובחגיגה אינן כהלכה, כי בעלי הסוגיות לא ידעו את הברייתא שבה רבי יוסי ברבי יהודה מטמא את הכלים שבתובה הזרוקה.

[4] בתוספות בנזיר הוגדר הדבר במילים: "ואם היתה מונחת על גבי בהמה או אדם הנושאים אותה טהורה, דאהל זרוק כה"ג דרגלי הנושאים נוגעים בארץ שמיה אהל לחוץ בפני הטומאה". ואילו בתוספות בחגיגה הוגדר הדבר במילים: "ואם היתה מונחת טהורה והיינו שהולכת בנחת והיינו אהל זרוק". בלשון זו יש איזו אי-בהירות, וייתכן שיש איזו נפקא מינה להלכה בין שיטתם לבין שיטת התוספות בנזיר.

[5] אם כי יש מן האחרונים אשר חילקו בין תובה הנגררת על גבי הארץ ובין הנישאת על גבי בהמה.

[6] ועיין בזה עוד במאמרם של הרב מתתיהו הכהן הלברשטט והרב אברהם יעקב בתחומין כ"א עמ' 506-505, שעמדו בקיצור על נקודה זו, ושם בהערות 5-6 האריכו בהזכרת דברי ראשונים שכתבו את הדבר במפורש, ופלא על כותב המאמר ב"מעלין בקודש", שהתעלם מדברים אלה.

[7] קביעה שכזו אמנם מפורשת בשבות יעקב, על פי מה שהבין מדבריו של הרשב"א בספר עבודת הקודש, והיא סותרת לגמרי את דברי הרשב"א בסוגיה בעירובין שם, אשר כתב שבשאלה זו, דבר פשוט הוא לפסוק כרבים נגד יחיד, ואין הלכה כרבי יוסי ברבי יהודה.

[8] הדבר צוין במאמר הנ"ל בתחומין, בעמ' 504, וכפי שבדקתי, נתון זה נמסר על ידי אנשי חב"א קדישא בתל אביב, ובהקשר הנידון.

[9] למעשה מצב שכזה אינו נחשב על פי ההלכה למצב שבו קיים רוב להקל, כי במצב כזה האיסור הוא קבוע, וכידוע, כל קבוע כמחצה על מחצה דמי. ברור שאין זה המצב שנזכר במסכת ברכות שם ביחס לדילוג על גבי ארונות, כי שם בפירוש הסתמכו על דין רוב. ואמנם מדאורייתא יש אולי מקום להקל אף בספק קבוע, כאשר מדובר בספק טומאה ברשות הרבים, אך מדרבנן החמירו בדין זה יותר מאשר בדין שדה שנחרש בה קבר, וכפי שצוין לעיל.